

Piekbelasters bestaan niet

A photograph of a cow grazing in a field at sunset. The cow is in the foreground, facing left, with its head down. The background is a soft, hazy landscape with trees and a fence, illuminated by the warm light of the setting sun.

Piekbelasters zorgen voor maar heel weinig stikstofdepositie per hectare. Van piekbelasting van de natuur is dan ook geen sprake.

Foto: Shutterstock, Sander van der Werf

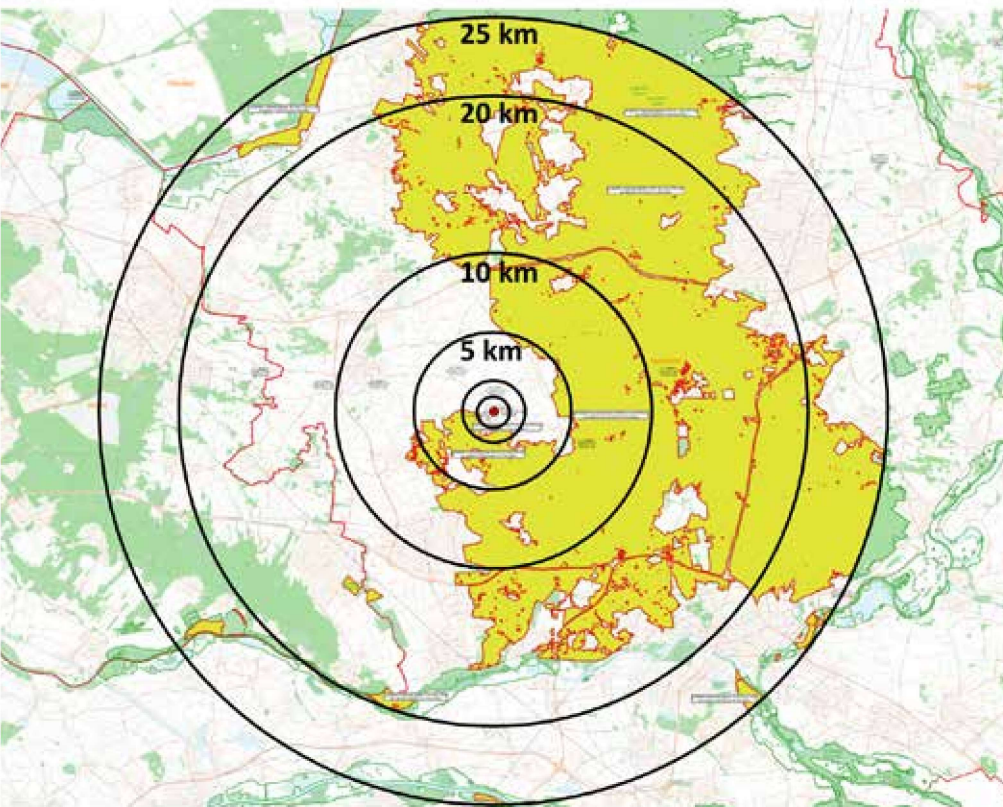
Veruit de meeste ‘piekbelasters’ bevinden zich aan de westkant van de Veluwe. De overheid heeft ervoor gekozen om bedrijven die jaarlijks meer dan 35 kg (2.500 mol) stikstofdepositie veroorzaken op overbelaste stikstofgevoelige natuur, aan te merken als piekbelaster. Geodata-analist Piet Steenhuizen bracht in kaart dat met name de natuur op 5 tot 20 kilometer afstand van de bedrijven in dit gebied, hard doortikt in de ‘piekbelaster calculator’. Terwijl de stikstofdepositie per hectare hier minimaal is. Van piekbelasting op de natuur is hier beslist geen sprake.

Het is opmerkelijk hoe de overheid heeft bepaald welk boerenbedrijf piekbelaster is, en welk bedrijf niet. Daarbij stond niet de natuur centraal, maar het gegeven dat de overheid 3.000 bedrijven wilde aanwijzen als piekbelaster. Het RIVM heeft de stikstofdepositie van alle veetelers en industriële bedrijven in Nederland van hoog naar laag gesorteerd. De depositie van het 3001ste bedrijf bepaalde de drempelwaarde van 2.500 mol (35 kg) stikstofdepositie per jaar.

Opvallend is ook dat de overheid afstapte van de gangbare rekenmethode. Tot dan toe werd steeds gekeken naar de stikstofdepositie per hectare stikstofgevoelige natuur. Nu wordt gekeken naar de totale depositie op het hele natuurgebied, binnen 25 km van het bedrijf. Bedrijven die vlak tegen een N2000-gebied aanzitten, realiseren gemakkelijk een stikstofdepositie van tientallen kilo’s op de rand van het natuurgebied. In eerdere beleidsstukken werd vooral deze groep gezien als ‘piekbelaster’. De depositie neemt snel af met de afstand. De nieuwe definitie zorgt er echter voor dat de grootte van het natuurgebied sterk bepalend is geworden. Dit wordt duidelijk gemaakt met een voorbeeld.

VOORBEELDBEDRIJF TEN WESTEN VAN DE VELUWE

Er wordt een fictieve boerderij ingetekend op ongeveer een kilometer afstand van N2000-gebied de Veluwe. De stikstofuitstoot wordt gesteld op 3.000 kg per jaar. Voor dit bedrijf wordt doorgerekend hoeveel stikstof er terecht komt op overbelaste stikstofgevoe- ►

Een fictief boerenbedrijf is ingetekend aan de westkant van de Veluwe, op ongeveer een kilometer afstand van N2000-gebied de Veluwe.

lige natuur van de Veluwe. Per cirkel (zie kaartje) wordt de depositievracht uitgerekend.

Uit het kaartje en de tabel blijkt dat natuur op een afstand van 5 tot 20 kilometer het hardste aantikt in de piekbelaster-calculator. Op de kaart is goed te zien dat zich op deze afstand veel hectares N2000-natuur bevinden. Onze fictieve boerderij veroorzaakt op deze relatief grote afstand echter een zeer geringe stikstofdepo-

sitie per hectare: slechts 6 tot 2 gram per hectare).

OVERHEID VERGELIJKT APPELS MET PEREN

De overheid werkt in haar stikstofbeleid met stikstofdeposities per hectare per jaar. Oók de kritische depositiewaarde – de hoeveel stikstof waarboven er risico bestaat op natuurschade - gaat uit van stikstofdeposities per hectare per jaar. Bij het aanwijzen van piekbelasters wordt

daar plotseling vanaf geweken. Niet de stikstofdepositie per hectare is uitgangspunt, maar de depositie op het stikstofgevoelige deel van een natuurgebied, binnen 25 km van het bedrijf.

De stikstofdepositie op de Veluwe bedraagt jaarlijks gemiddeld 23,6 kg/ha (Bron: Aerius Monitor 2020). In ons voorbeeld bevindt zich in de cirkel van 25 kilometer om het bedrijf, 18.644 hectare overbelaste stikstofgevoelige natuur van de Veluwe. Op dit deel van de Veluwe valt in totaal ruim 440.000 kg stikstof (23,6 kg/ha x 18.644 ha = 440.334 kg). Van deze enorme hoeveelheid is 65 kg afkomstig van ons voorbeeldbedrijf. Dit bedrijf wordt door de overheid aangewezen als piekbelaster binnen de regio, terwijl het maar verantwoordelijk is voor 0,015% van de stikstofdepositie in de cirkel van 25 kilometer om het bedrijf. 99,985% (65 kg van 440.000 kg) van de stikstof komt dus uit andere bronnen.

Dit rekenvoorbeeld is van toepassing voor veel bedrijven aan de westkant van de Veluwe. Deze bedrijven rollen als 'piekbelaster' uit de calculator, omdat zij op 5 tot 20 kilometer van hun bedrijf een paar gram depositie per hectare veroorzaken. Deze bedrijven vanwege zulke kleine deposities per hectare als 'piekbelaster' bestempelen, is buiten proportie. Dit is geen piekbelasting op natuur. ■

De stikstofneerslag in de verschillende ringen, veroorzaakt door een fictieve boerderij aan de westkant van de Veluwe. De stikstofemissie van dit fictieve bedrijf is op 3.000 kg/jaar gesteld.

Ring	Oppervlakte ring (ha)	Stikstofneerslag ring (kg N/jaar)	Opp. N2000-gebied in ring (in ha)	Binnen 25 km van de bron		
				Opp. overbelaste stikstofgevoelige natuur in ring (in ha)	Neerslag stikstof op stikstofgevoelige natuur per jaar (in kg/ha)	Neerslag stikstof op stikstofgevoelig deel Veluwe (in kg)
500 m - 1 km	236	75	4	1	0,318	0,34
1 – 2 km	943	99	278	75	0,105	7,84
2 – 5 km	6.600	150	2.234	600	0,023	13,64
5 – 10 km	23.571	150	12.669	3.403	0,006	21,66
10 – 20 km	94.284	180	38.316	10.292	0,002	19,65
20 – 25 km	70.686	40	15.907	4.273	0,0005	2,33
Totaal				18.644		65,69